

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hyperaspistes Diatribae Aduersus Seruum Arbitrium Martini Lutheri

Erasmus, Desiderius

Coloniæ, 1526

VD16 E 3030

51 Moneri se autoritate eccl[es]iæ, docto[rum], co[n]cilioru[m],
pontificu[m], academia[rum]. Hac cu[m] & se olim motu[m] fateat[ur]
Lutherus, petit doceri argume[n]ta q[ui]bus possit fides fieri ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-34433

Nam & nos nihil nisi Iesum crucifixum docemus.
At Christus crucifixus hæc omnia secum affert, ipamque
adeo sapiam inter perfectos, cum nulla sit alia sapia
inter Christianos docenda, quam ea quæ abscondita est in
mysterio & ad perfectos pertinet, non ad pueros Iudai
ci & legalis populi sine fide in opibus gloriantis. I. Cor.
2. sentit Paulus, nisi ut Christum crucifixum doce
re aliud nihil vis intelligi, quam has literas sonare, Chri
stus est crucifixus. Iam quod Deus irascitur, furit, odit,
dolet, miserescit, poenitet, quorum tamen nullum in De
um cadit. Hic nodus in scirpo quaeritur. Neque enim
hæc scripturam faciunt obscuram, aut varijs audien
toribus attemperandam, nisi quod delectat obscuri
tates facere, ubi nullæ sunt. Grammatica enim ista sunt
& figuris uerborum composita, quæ etiam pueri no
runt. Nos uero de dogmatibus, non de grammaticis
figuris agimus in hac causa.

¶ Ingressurus igitur disputatorem. Promittis
actum te scripturis canonicis, quandoquidem Luth
rus nullius præterea scriptoris autoritate tenetur,
Placet, & accipio promissum, quamquam non id promittis
eo consilio, quod inutiles eosdem scriptores ad cau
sam iudices, sed ut frustraneum laborem non subeas. Nam
non satis probas hæc mea uel audacia uel quo nomine ap
pellandum est hoc meum institutum. Mouet enim te non ni
hil, tam numerosa series eruditissimorum uiro
rum, tot
seculorum consensu approbatorum, inter quos fuerunt,
peritissimi sacrarum literarum, inter sanctissimi, aliqui mar
tyres, multi miraculis clari. Adde recentiores theolo
gos, tot Academies, Concilia, Episcopi, Pontifices. Summa,
ex parte stat, eruditio, ingenium, multitudo, magnitudo,
doctrina, altitudo, fortitudo, sanctimonia, miracula, & quod
non

non: Ex mea uero parte unus Vuidelff & alter Lau-
rentius Valla, quanq̃ & Augustinus, quē præteris,
meus totus est. Sed illi nihil ponderis habent præ il-
lis. Reliquus est Lutherus unus, priuatus nuper na-
tus, cum suis amicis, in quibus neq̃ tanta eruditio,
nec tantum ingeniū, nec mltitudo, nec magnitudo,
nec sanctimonia, nec miracula, ut q̃ ne claudum
qdē equū sanare queāt. Scripturā ontāt, quā tñ du-
biam habēt, eque ut altera pars, deinde spm̃ iactāt,
quē nusquā ostendunt. Et alia quæ tu plurima fan-
do, enumerare uales. Nihil igitur apud nos, q̃ ut lu-
pus ad deuoratam philomelam dixit. Vox es, præ-
terea nihil. Dicunt em̃, & hoc solo, ais, sibi credi uo-
lunt. Fateor, Mi Erasme, nō immerito te istis omni-
bus moueri. Ego ultra decēniū istis sic motus sum,
ut nullum alium arbitrer esse, qui æque sit istis per-
motus. Eratq̃ mihi incredibile ipsi, hāc Troiam no-
stram, tanto tēpore, tot bellis inuictam, posse aliquā
capi. Et testor Deū in animā meā, pseuerassem, ad-
huc hodie sic mouerer, nisi urgēte conscia, & euidē-
tia rerum me in diuersum cogeret. Potes sane cog-
itare, nec mihi saxeum esse pectus, atq̃ si saxeum
esset, tamen tantis fluctibus & æstibus luctatum &
collisum potuisse liquefcere, dum id auderem, quo
facto, uidebam omnem illorū autoritatē quos res
censuisti, super caput meum nelut diluuiū inuns-
daturam. Sed nō est nunc locus, meæ uitæ aut ope-
rum historiam texere, nec ut nos ipsos commēdare-
mus, hec suscepta sunt, sed ut grām dei extollerem⁹.
Quis sim, & quo spū, & consilio in istas res raptus
sim, illi cōmendo, q̃ scit, hec om̃ia, suo, nō meo arbi-
trio libero gesta, quīs & ipse mundus id iam dudū
D z sens

senſiſſe deberet. Et plane in odioſum locū iſto exor-
dio cōijcis, ut niſi me ipſm iactauero & tot p̄res uirtu-
perauero, nō facile me expediā. Sed breuiter dicā.
Eruditiōe, ingenio, mltitudine, authoritate & oibz
alijs, etiam te iudice, cædo. Quid aut ſit oñſio ſpūs,
qd miracula, qd ſanctimonia, hec tria ſi a te requirā,
quātum ex literis & libris tuis te noui, imperitior,
& ignoriōr uideberis, q̄ ut ulla ſylſa queas oſten-
dere. Aut ſi urgeam & poſtulem, quem nam inter
om̄es illos quos iactas, certo poſſis monſtrare, ſan-
ctum fuiſſe uſq̄ eē, aut ſpiritū habuiſſe, aut uera mira-
cula edidiſſe, arbitror te mltum, ſed fruſtra ſudatur-
um eē. Multa loqueris ex uſu & publicis ſermoni-
bus accepta, quæ nō credis, quantū amittāt fidei &
authoritatis, ſi ad iudiciū conſciæ uocent̄. Verū eſt
puerbiū. Multos in terra pro ſanctis haberi, quorū
animæ ſunt in inferno.

¶ Sed donemus tibi, ſi uiſ, etiam om̄es fuiſſe ſan-
ctos, om̄es hauiſſe ſpiritum, om̄es feciſſe miracula
(quod tamē non petis) Hoc mihi dic, an in nomine
aut uirtute lib. arb. aut ad confirmandū dogma de
lib. arb. ullus eorū fuerit ſanctus, acceperit ſpiritum
ediderit miracula. Abſit (inquies) ſed in nomine &
uirtute Ieſu Ch̄i & p̄ dogmate Ch̄i, facta ſunt hec
oia. Quid igit ſanctimonia, ſpiritum, miracula eorū,
p̄ dogmate lib. arb. adducis: pro quo data & facta
nō ſunt. Noſtra igit ſunt illorum miracula, ſpiritus
& ſanctimonia, qui Ieſum Chriſtum, nō autē uires
aut opera hominū prædicamus. Quid iam mirē,
ſi ij, qui ſancti, ſpirituales, mirabiles fuerunt, aliquo-
ties carne præeunti, locuti ſunt & operati ſecundū
carnem, quando id & ipſis Apoſtoliſ ſub ipſo Chriſ-
to non

sto nō semel accidit: neq; em̄ tu negas, sed asseris li.
arb. nō eē spiritus aut Christi negociū, sed humanū
ita ut spiritus q̄ Christū clarificaturus pmissus est,
utiq; nō possit libe. arb. prædicare. Si ergo patres
aliquādo lib. arb. prædicauerunt, certe ex carne (ut
fuerunt homines) nō ex spiritu dei sunt locuti, mul-
to minus pro eo miracula ediderunt. Quare inepta
est legatio tua, de sanctimonia, spū & miraculis pa-
trum, qđ ex ihs, nō lib. arb. sed Iesu Chri dogma cō-
tra lib. arb. dogma probetur.

¶ Sed agite adhuc, q̄ ex libe. arb. estis, & dogma
eiusmodi uerū, hoc est ex spū dei asseritis uenisse, ad
huc, inquam, ostendite spiritū, edite miracula, mon-
strate sanctimonia. Certe uos, qui asseritis, hec no-
bis negantibus debetis, a nobis, q̄ negamus, spiri-
tus, sanctimonia, miracula exigī nō debent. A uobis
qui asseritis, debens. Quādo negatiua, nihil ponit,
nihil est, nihil tenet p̄bare, nec debet p̄bari. Affir-
matiua debet p̄bari. Vos lib. arb. uim & rē huma-
nā affirmatis, sed nullū hactenus est uisum aut aus-
ditū miraculū a deo, p̄ ullo dogmate rei humanæ,
sed solū p̄ dogmate rei diuinæ. Nobis autē manda-
tū est, prorsus nullū dogma admittere, signis diui-
nis nō ante p̄batū. Deut. 18. Quin scriptura hoīem
uocat uanitatē & mēdaciū. Qđ aliud nihil est, q̄ oīa
hūana esse uana & mendacia. Agite igit. Agite, inq̄
p̄bate dogma uestrum de uanitate humana & mē-
dacio esse uerum. Vbi hic ostēsiō spiritus? ubi san-
ctimonia? ubi miracula? Ingenia, eruditionē, autho-
ritatē uideo, sed ea & gentibus dedit Deus. Nectū
uos ad magna miracula cogemus, nec ad equū clau-
dum sanandū, ne causemini carnale seculū, quanq̄

D 3 Deus

deus sua dogmata miraculis cōfirmare soleat nullo respectu carnalis seculi, neq; cō seculi carnalis meritis uel demeritis mouet, sed mera misericordia, gratia & amore animarū solida ueritate stabilendarū in gloriam suā. Electio uobis datur miraculi quantūlibet parui faciendi. Quin ego uestrū Baal irritaturus insulto & prouoco, ut uel unā rasnam creetis in noīe & uirtute liberi arb. quarum tamen gentiles & impij Magi in Aegypto potuerunt multas creare, non enim pediculis creandis grauabo uos, quos nec illi educere potuerunt. Dicam adhuc leuius, capite uel unum pulicem uel pediculum (quando nostrum deum tentatis & ridetis in sanando equo claudō) & coniunctis omnib⁹ uiribus, conflatisq; omnibus studijs, tam dei uestri q̄ uestrorum omnium, si poteritis illum occidere, in nomine & uirtute liberi arb. uictores estote & defensa sit causa uestra, mox ueniemus & nos adoraturi deum illum, mirabilem interfectore pediculi. Non q̄ negem uos posse & montes transferre, Sed quod aliud sit quippiam ex ui liberi arbitrii factū dici, & aliud idipsum probari.

ss Quod autē de miraculis dixi, idē de sanctificatione dico, Si poteritis in tanta serie seculorū, uirorū, & omniū quæ memorasti, ostendere unum opus (sit etiā leuare stipulā de terra) aut unū uerbū (sit uel syllaba My) uel unū cogitatū ex ui liberi arb. (sit uel tenuissimū suspiriū) quo uel applicauerunt se ad grām, uel quo meruerunt spm, uel quo impetrauerūt ueniā, uel quo aliqd cū deo egerūt, quantūuis modiculū (taceo, quo sanctificati sint) Iterū uictores uos estote, & nos uicti, Ex ui (inquā)
& nō